četvrtak, 6. listopada 2022.

P9_TA(2022)0353

Ruska eskalacija agresivnog rata protiv Ukrajine

Rezolucija Europskog parlamenta od 6. listopada 2022. o ruskoj eskalaciji agresivnog rata protiv Ukrajine (2022/2851(RSP))

(2023/C 132/12)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Ukrajini i Rusiji,

— uzimajući u obzir Povelju UN-a,

— uzimajući u obzir Helsinški završni akt iz 1975.,

— uzimajući u obzir izjave članova Europskog vijeća i ministara vanjskih poslova skupine G7 od 30. rujna 2022. o Ukrajini,

— uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika od 28. rujna 2022. u ime Europske unije o nezakonitim lažnim „referendumima" koje je Rusija organizirala u regijama Donecku, Hersonu, Luhansku i Zaporižji,

— uzimajući u obzir izjavu za medije predsjednice Komisije Ursule von der Leyen od 28. rujna 2022. o novom paketu mjera ograničavanja protiv Rusije i poruku predsjednika Europskog vijeća Charlesa Michela od 30. rujna 2022. o nezakonitom ruskom pripojenju ukrajinskih regija,

— uzimajući u obzir izjave Visokog predstavnika u ime Europske unije od 22. rujna 2022. o ruskom agresivnom ratu protiv Ukrajine i od 28. rujna 2022. o istjecanju plina iz plinovoda Sjeverni tok,

— uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,

A. budući da u skladu s Poveljom UN-a i načelima međunarodnog prava sve države imaju jednak suverenitet i u svojim se međunarodnim odnosima moraju suzdržavati od prijetnje silom ili upotrebe sile koja je usmjerena protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke nezavisnosti bilo koje države; budući da bilo kakvo pripojenje teritorija određene države od strane druge države kao posljedica prijetnje silom ili uporabe sile predstavlja kršenje Povelje UN-a i načela međunarodnog prava; budući da je to načelo nedavno ponovno potvrdio glavni tajnik UN-a António Guterres;

B. budući da Ruska Federacija, kao stalna članica Vijeća sigurnosti UN-a, ima posebnu političku odgovornost za održavanje mira i sigurnosti u svijetu, no kontinuirano krši načela Povelje UN-a svojim agresivnim djelovanjem protiv suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Ukrajine te otvoreno prkosi međunarodnoj zajednici najavljujući svoje nezakonite radnje kojima se krši Povelja UN-a, i to za vrijeme zasjedanja Opće skupštine UN-a;

C. budući da je Ruska Federacija tijekom posljednjih mjeseci nastavila svoj nezakonit, ničim izazvan i neopravdan agresivni rat protiv Ukrajine; budući da je nakon uspješne ukrajinske protuofenzive pokrenute početkom rujna 2022. Rusija izgubila znatan dio teritorija koji je okupirala u ukrajinskoj regiji Harkivu i drugim regijama istočne i južne Ukrajine; budući da je to oslobođenje dovelo do otkrivanja novih dokaza o teškim kršenjima ljudskih prava i ratnim zločinima koje su počinile ruske snage i njihovi saveznici, kao što su masovne grobnice s više od 440 tijela u Izjumu;

D. budući da su tisuće civila već ubijene, a brojni drugi mučeni, zlostavljani, seksualno napadnuti, oteti ili prisilno raseljeni; budući da to nehumano ponašanje ruskih snaga i njihovih saveznika ni na koji način nije u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom;

E. budući da su deseci tisuća pripadnika ruskih oružanih snaga ubijeni u sukobima ili nestali od početka invazije te da je velik dio ruske vojne opreme uništen;

F. budući da međunarodna zajednica i dalje podržava Ukrajinu uz pomoć moderne opreme, streljiva, obučavanja i dijeljenja obavještajnih podataka, a najnoviji je primjer nedavno doneseni zakon Kongresa SAD-a kojim će se osigurati više od 12,3 milijarde USD pomoći;

G. budući da ukrajinski dužnosnici navode da su ukrajinskoj vojsci potrebni moderni glavni borbeni tenkovi, dodatni sustavi zemlja-zrak i zemlja-zemlja, oklopni transporteri, kao i dodatni centri za obuku i dodatna pomoć u obliku streljiva;

H. budući da su od 9. do 11. rujna 2022. održani regionalni i lokalni izbori u Rusiji te u nezakonito pripojenoj ukrajinskoj Autonomnoj Republici Krimu i gradu Sevastopolju, koje EU ne priznaje;

I. budući da su se lažni i na brzinu organizirani „referendumi" održali od 23. do 27. rujna 2022. u ukrajinskim područjima pod djelomičnom ruskom okupacijom u oblastima Doneck, Herson, Luhansk i Zaporižja te među prisilno deportiranim Ukrajincima u Rusiji, nakon čega su ruske vlasti objavile unaprijed određen i nerealno visok postotak odaziva birača, te visok postotak glasača koji su se izjasnili za pripajanje Rusiji; budući da je postupak glasovanja uključivao sustavno kršenje ljudskih prava i zastrašivanje, što se posebno odnosi na prisutnost naoružanih ruskih vojnika; budući da su ti lažni referendumi organizirani po istom principu kao i referendum koji je Rusija organizirala na Krimu nakon što je početkom 2014. okupirala taj poluotok; budući da je Rusija 30. rujna 2022. objavila službeno nezakonito pripojenje tih područja, nakon čega je uslijedilo jednoglasno odobrenje Državne Dume i Vijeća Federacije;

J. budući da je 21. rujna 2022. Vladimir Putin najavio prvu mobilizaciju u Rusiji od Drugog svjetskog rata; budući da prema medijskim navodima mobilizacija obuhvaća između 300 000 i 1,2 milijuna pripadnika pričuvnih snaga koji su dobili poziv u oružane snage; budući da, suprotno službenoj objavi da će vlasti regrutirati građane koji su nedavno služili u vojsci i koji imaju iskustva u borbi, izvješća upućuju na to da se regrutiraju i neki ljudi bez ikakvog vojnog iskustva, posebno iz siromašnijih i udaljenih regija te etničkih manjina, te da se regrutacija odvija kao represivna mjera, primjerice na okupiranom Krimu, gdje je više od 1 500 krimskih Tatara dobilo poziv; budući da postoje i navodi o prisilnoj mobilizaciji iz nedavno nezakonito pripojenih oblasti Ukrajine; budući da postoje navodi o tome da se novaci gotovo odmah šalju na bojište;

K. budući da je najava mobilizacije u Rusiji rezultirala prosvjedima, pri čemu su ruske vlasti dosad uhitile više od 2 400 prosvjednika; budući da je od najave mobilizacije nekoliko stotina tisuća Rusa pobjeglo iz Rusije kako bi izbjegli regrutaciju; budući da su ruske vlasti uspostavile centre za regrutiranje na nekoliko graničnih prijelaza kako bi na licu mjesta dostavljale pozive i odvraćale građane od napuštanja zemlje;

L. budući da je nuklearna elektrana Zaporižja i dalje pod ruskom okupacijom; budući da su ruske snage 30. rujna 2022. otele Ihora Murašova, glavnog direktora nuklearne elektrane Zaporižja, a zatim ga naknadno pustile na slobodu; budući da je nuklearna elektrana Zaporižja najveća u Europi te da je njezin posljednji reaktor početkom rujna 2022. stavljen izvan pogona zbog sukoba u elektrani i oko nje; budući da, međutim, i dalje postoji rizik od nuklearne katastrofe;

M. budući da je u televizijskom obraćanju 21. rujna 2022. Vladimir Putin upozorio da će Rusija, ako se ugrozi njezina teritorijalna cjelovitost, a misleći pritom na nezakonito pripojene ukrajinske teritorije, „zasigurno iskoristiti sva sredstva koja su nam na raspolaganju za zaštitu Rusije i našeg naroda"; budući da su riječi „sva sredstva koja su nam na raspolaganju" prikrivena nuklearna ucjena;

N. budući da je 26. i 27. rujna 2022. zabilježen dramatičan pad pritiska u plinovodima Sjeverni tok 1 i 2 zbog istjecanja za koja se sumnja da su prouzročena namjerno aktiviranim podvodnim eksplozijama koje je vjerojatno orkestrirao državni akter; budući da će, iako je teško izmjeriti točnu količinu metana koji istječe u atmosferu, ta količina vjerojatno biti znatna i imati štetan učinak na okoliš;

O. budući da je 30. rujna 2022. predsjednik Volodimir Zelenskij objavio da je Ukrajina službeno podnijela zahtjev za članstvo u Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora (NATO);

1. podsjeća na nepokolebljivu potporu Europske unije Ukrajini i njezinoj suverenosti, neovisnosti i teritorijalnoj cjelovitosti unutar međunarodno priznatih granica; najoštrije osuđuje neopravdan, ničim izazvan i nezakonit ruski agresivni rat protiv Ukrajine; podsjeća na to da Rusija snosi punu odgovornost za rat te da ga mora odmah zaustaviti i povući sve svoje i savezničke snage sa svih međunarodno priznatih teritorija koji pripadaju Ukrajini;

2. pohvaljuje veliku hrabrost ukrajinskog naroda koji trpi goleme žrtve radi obrane svoje zemlje i europskih vrijednosti kao što su sloboda, dostojanstvo i demokracija; podsjeća na legitimno pravo Ukrajine, u skladu s člankom 51. Povelje UN-a, da se brani od ruske ratne agresije kako bi ponovno stekla potpunu kontrolu nad cijelim svojim državnim područjem unutar međunarodno priznatih granica; pohvaljuje hrabrost ukrajinskih oružanih snaga i njihovu iznimnu učinkovitost kako u borbi tako i s moralnog stajališta, te prepoznaje njihov znatan doprinos europskoj sigurnosti;

3. poziva sve države i međunarodne organizacije da nedvosmisleno osude ruski agresivni rat i njezine pokušaje da prisvoji teritorij primjenom sile i lažnim referendumima; poziva EU i njegove države članice da aktivno surađuju s brojnim vladama koje su zauzele neutralno stajalište o ruskoj agresiji na Ukrajinu i to s ciljem izgradnje snažnog međunarodnog protivljenja bilo kakvim promjenama ukrajinskih granica na silu te obrane međunarodnog prava;

4. oštro osuđuje masovna i teška kršenja ljudskih prava i ratne zločine koje su počinile ruske oružane snage, njihovi saveznici i okupacijske vlasti koje je Rusija postavila u Ukrajini; ustraje u tome da se odgovorni vladini dužnosnici i vojni čelnici te počinitelji ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti, uključujući genocid, moraju privesti pravdi;

5. poziva države članice i druge zemlje koje podupiru Ukrajinu da znatno povećaju svoju vojnu pomoć, posebno u područjima u kojima je to zatražila ukrajinska vlada, kako bi se Ukrajini omogućilo da ponovno stekne potpunu kontrolu nad cijelim svojim međunarodno priznatim teritorijem i uspješno se obrani od svake daljnje ruske agresije; poziva na to da se razmotri mogućnost instrumenta za vojnu pomoć Ukrajini u obliku zajma i najma; posebno poziva neodlučne države članice da osiguraju svoj pravičan udio vojne pomoći potrebne za skraćivanje rata; podsjeća na to da se oklijevanjem među onima koji podupiru Ukrajinu samo produljuje rat i da su cijena za to životi nedužnih Ukrajinaca; poziva čelnike EU-a da izgrade trajno jedinstvo među državama članicama i zemljama istomišljenicama kako bi u potpunosti i bezuvjetno podržali Ukrajinu u kontekstu ruskog agresivnog rata;

6. poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku da koordinira isporuke oružja preko centra za razmjenu informacija Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), uključujući inicijativu EU-a za isporuku naprednih oružanih sustava kao što su tenkovi Leopard; poziva države članice da odmah počnu s obučavanjem ukrajinskih vojnika u tom kontekstu;

7. nedvosmisleno osuđuje kao nezakonite i nelegitimne lažne referendume koji su održani pod prijetnjom oružjem u cilju pripojenja oblasti Doneck, Herson, Luhansk i Zaporižja; podsjeća na to da su ti referendumi provedeni protivno Povelji UN-a i međunarodnom pravu; odbacuje i ne priznaje namještene rezultate referenduma i posljedično pripajanje tih teritorija Rusiji; smatra da su rezultati referenduma ništavni; smatra da najavljeno pripojenje predstavlja opasnu i neodgovornu eskalaciju i očito kršenje međunarodnog prava i Povelje UN-a kojima se jamči međunarodni mir, sigurnost, teritorijalna cjelovitost i suverenitet svih država, što ne može i neće proći bez odgovora međunarodne zajednice;

8. osuđuje ruski predsjednički dekret od 29. rujna 2022. o priznavanju „neovisnosti” ukrajinskih oblasti Hersona i Zaporižje, kao i nezakonite ugovore o integraciji u Rusku Federaciju potpisane 30. rujna 2022.; izražava nepokolebljivu potporu politici EU-a o nepriznavanju nezakonitih djelovanja Rusije protiv Ukrajine, uključujući pripojenje, te stoga poziva Vijeće da donese dodatne stroge sankcije kao odgovor na te radnje;

9. pozdravlja prijedloge Komisije za osmi paket sankcija protiv Rusije; poziva sve države članice da brzo odobre paket sankcija, izbjegnu bilo kakve odgode zbog vlastitih interesa i temeljito provedu sankcije; poziva na proširenje sankcija na nova područja, uključujući isključivanje banaka Gazprombank, Alfa Bank, Rosbank, Tinkoff Bank, Saint Petersburg Bank, Ruske regionalne razvojne banke i banke Far Eastern Bank iz SWIFT-a, uz istodobno daljnje jačanje sankcija usmjerenih na kriptoimovinu i kriptovalute; poziva institucije EU-a i države članice da održe jedinstvo EU-a i povećaju pritisak na Kremlj, među ostalim dodatnim paketima sankcija, što uključuje zabranu izvoza svih visokotehnoloških proizvoda i strateške robe te druge sankcije usmjerene na strateško slabljenje ruskog gospodarstva i industrijske baze, a posebno vojno-industrijskog kompleksa; podržava donošenje individualnih sankcija protiv pojedinaca i subjekata koji su izravno uključeni u prisilnu deportaciju i posvajanje ukrajinske djece te u organizaciju i promatranje nezakonitih lažnih referenduma, kao i protiv svih članova stranaka Dume koji obnašaju dužnosti u izabranim parlamentima na svim razinama, uključujući na regionalnoj i općinskoj razini; poziva države članice da aktivno sprečavaju, istražuju i kazneno gone svako zaobilaženje sankcija; traži od Komisije i suzakonodavaca da čim prije dovrše pravni režim za oduzimanje imovine zamrznute u okviru sankcija;

10. ponovno traži hitan i potpun embargo na uvoz ruskih fosilnih goriva i uranija te trajno napuštanje plinovoda Sjeverni tok 1 i 2 kako bi se spriječilo financiranje Putinova ratnog stroja novcem EU-a; poziva na daljnju zabranu kupnje, uvoza i prijevoza titanija, aluminija, bakra, nikla, paladija, rodija te neobrađenih i obrađenih dijamanata iz Rusije ili preko Rusije u EU te uvoza proizvoda od željeza ili čelika podrijetlom iz Rusije ili izvezenih iz Rusije, uključujući željeznu rudu i polugotove proizvode, s ciljem smanjenja ruskih prihoda; poziva na to da se pristup Rusije osnovnim industrijskim resursima, tehnologijama i uslugama svede na najmanju moguću mjeru, posebno onima koji su potrebni vojnoj industriji agresorske države;

11. upozorava režim Aljaksandra Lukašenke da ne pomaže Rusiji u njezinom agresivnom ratu protiv Ukrajine, među ostalim u mobilizacijskim aktivnostima i prihvatu regruta na svojem teritoriju; poziva Komisiju i Vijeće da u novi val sankcija povezanih s mobilizacijom uključe i Bjelarus;

12. osuđuje mobilizaciju u Rusiji i traži da se smjesta prekine prisilno regrutiranje; osuđuje mjere kojima se stanovnici privremeno okupiranih teritorija Ukrajine prisiljavaju na služenje u ruskim oružanim ili pomoćnim snagama, što je zabranjeno Četvrtom ženevskom konvencijom; snažno poziva sve ruske građane da ne sudjeluju u tom ratu kojim se krši međunarodno pravo i koji je stoga osudila velika većina zemalja, te koji je započet samo kako bi ojačao nedemokratski kleptokratski režim u Rusiji te će u konačnici uništiti rusko gospodarstvo i izglede ruskog naroda za sigurnu i prosperitetnu budućnost; apelira na države članice da izdaju humanitarne vize ruskim građanima kojima je potrebna zaštita, kao što su oni koji su izloženi političkom progonu;

13. poziva države članice da u potpunosti provedu smjernice Komisije za opće izdavanje viza ruskim podnositeljima zahtjeva i kontrolama ruskih građana na vanjskim granicama, potpuno u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom, te da se pobrinu za to da svaki zahtjev za azil koji podnesu, među ostalim, disidenti, dezerteri, osobe koje žele izbjeći regrutaciju i aktivisti bude obrađen na pojedinačnoj osnovi, uzimajući u obzir sigurnosna pitanja države članice domaćina i djelujući u skladu s pravnom stečevinom EU-a u području azila; poziva Vijeće i Komisiju da pomno prate stanje u vezi s ruskim vizama;

14. poziva Komisiju, ESVD i države članice da povećaju potporu zemljama južnog Kavkaza i srednje Azije, koje primaju znatan broj ruskih građana, a posebno Gruziji, Kazahstanu, Uzbekistanu, Armeniji i Kirgistanu, kako bi se održala stabilnost u tim regijama;

15. osuđuje ruski predsjednički dekret od 5. listopada 2022. kojim se nuklearna elektrana Zaporižja imenuje „federalnom imovinom” i kojim se ruskoj vladi nalaže preuzimanje kontrole nad njom; zahtijeva hitno povlačenje ruskog vojnog osoblja iz i oko nuklearne elektrane Zaporižja, te stvaranje demilitarizirane zone oko nje; podsjeća na to da bi borbe oko tog postrojenja mogle dovesti do velike katastrofe s nezamislivim posljedicama;

16. osuđuje nedavne ruske prijetnje o upotrebi nuklearnog oružja kao neodgovorne i opasne; poziva države članice i međunarodne partnere da pripreme brz i odlučan odgovor ako Rusija izvede nuklearni napad na Ukrajinu; poziva Rusiju da smjesta prestane s prijetnjama nuklearnom eskalacijom s obzirom na globalne posljedice eventualne nuklearne katastrofe za ljudski život i okoliš u narednim desetljećima; podsjeća da je svaki pokušaj Rusije da prikaže napade na okupirana područja kao napad na Rusiju, a time i kao temelj za nuklearni napad, nezakonit i neutemeljen te da neće odvratiti Europsku uniju od pružanja daljnje pomoći Ukrajini u njezinoj samoobrani;

17. poziva Komisiju, ESVD i države članice da povećaju potporu civilnom društvu i slobodnim medijima u Ukrajini i Rusiji te da surađuju s njima; naglašava da je za otpornost i sposobnost Ukrajine da se odupre ruskom agresivnom ratu potrebna veća usredotočenost i potpora humanitarnim akterima u Ukrajini, uključujući stavljanje posebnog naglaska na one koji podupiru žene; poziva Komisiju, ESVD i države članice da nastave pružati privremeno utočište u EU-u osobama koje bježe od rata te da pomognu u izdavanju privremenih putnih isprava kojima bi se ukrajinskim građanima koji su ostali u Rusiji bez osobnih ili putnih isprava omogućilo da napuste tu zemlju ako to žele; osuđuje sustavne pokušaje ruske strane da uspori ulazak ukrajinskih izbjeglica u EU na granicama s Estonijom i Latvijom, što bi uskoro moglo dovesti do velike humanitarne krize; poziva države članice i njihove granične kontrole da ne ometaju ulazak tih izbjeglica u EU;

18. poziva Komisiju da radi na sveobuhvatnom paketu za oporavak za Ukrajinu u čijem središtu treba biti hitna, srednjoročna i dugoročna pomoć te obnova i oporavak te zemlje, kao i daljnja pomoć u jačanju rasta gospodarstva, s čime je potrebno početi odmah ako je to moguće; podsjeća na to da bi paket za oporavak trebali zajednički voditi EU, međunarodne financijske institucije i partneri istomišljenici; poziva na to da se paket za oporavak podupre potrebnim proračunskim kapacitetom EU-a;

19. izražava zahvalnost ruskim građanima koji osuđuju rat; osuđuje to što su ruske vlasti uhitile tisuće mirnih prosvjednika i poziva da ih se odmah pusti na slobodu;

20. poziva Komisiju, ESVD i države članice da počnu razmišljati o tome kako u budućnosti surađivati s Rusijom i kako joj pomoći da se uspješno transformira iz autoritarnog režima u demokratsku zemlju koja se odriče revizionističkih i imperijalističkih politika; smatra da bi prvi korak bio da institucije EU-a surađuju s ruskim demokratskim vođama i civilnim društvom te da mobiliziraju potporu za njihov program za demokratsku Rusiju; podržava stvaranje centra za demokraciju za Rusiju, čiji bi domaćin bio Europski parlament;

21. podsjeća na to da su se podvodne eksplozije na plinovodu Sjeverni tok dogodile nakon što je otvoren novi baltički plinovod koji povezuje Norvešku i Poljsku preko Danske; smatra da podvodne eksplozije na plinovodu Sjeverni tok nisu slučajnost te je sve više špekulacija o tome da su one rezultat koordiniranog i namjernog čina državnog aktera; smatra da eksplozije na plinovodu Sjeverni tok pokazuju koliko je politika povećanja ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima bila opasna te da je korištenje energije kao oružja dosegnulo novu razinu; poziva države članice da pojačaju zaštitu ključne europske infrastrukture te da to smatraju prioritetom, što uključuje odobalne cjevovode i kablove, te da povećaju njezinu otpornost na vanjske napade i dodatno podupru otpornost partnera EU-a u istočnoj Europi i na zapadnom Balkanu; poziva države članice da provedu istragu o sabotaži plinovoda Sjeverni tok; smatra da namjerno aktivirane podvodne eksplozije predstavljaju okolišni napad na EU;

22. poziva EU i njegove države članice da s međunarodnim tijelima rade na prikupljanju dokaza te da podupiru istragu Međunarodnog kaznenog suda o ratnim zločinima počinjenima na teritoriju Ukrajine od 20. veljače 2014. nadalje;

23. poziva na uspostavu *ad hoc* međunarodnog suda za zločin agresije nad Ukrajinom, pred kojim bi se kazneno gonili Putin i svi ruski civilni i vojni dužnosnici i njihovi saveznici odgovorni za organiziranje, započinjanje i vođenje rata u Ukrajini;

24. osuđuje višeslojnu strategiju Rusije za stvaranje, jačanje i širenje lažnih i iskrivljenih diskursa i neoimperijalističke ideologije Russkiy Mir diljem svijeta; poziva EU i njegove države članice da sankcioniraju ruske subjekte, pojedince i druge saveznike koji šire ruske dezinformacije te da poduzmu dodatne mjere za pružanje odgovora na rusku upotrebu informacija kao oružja;

25. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica, Vijeću Europe, Organizaciji za europsku sigurnost i suradnju, Uredu visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava, Uredu visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice, Međunarodnoj organizaciji za migracije, Međunarodnom odboru Crvenog križa, Međunarodnom kaznenom sudu, predsjedniku, vladi i parlamentu Ukrajine, predsjedniku, vladi i parlamentu Ruske Federacije te bjeloruskim vlastima.